

**1 | Bayaran Tuntutan Kos
Penyenggaraan Projek
Rangkaian Trunk Radio
Bersepadu Kerajaan**

- Majlis Keselamatan Negara
Jabatan Perdana Menteri**

BAYARAN TUNTUTAN KOS PENYENGGARAAN PROJEK RANGKAIAN TRUNK RADIO BERSEPADU KERAJAAN

Majlis Keselamatan Negara
Jabatan Perdana Menteri

Perkara Utama

Apa yang diaudit?

- Bayaran Tuntutan Kos Penyenggaraan Projek Rangkaian Trunk Radio Bersepadu Kerajaan atau Government Integrated Radio Network (GIRN) yang dilaksanakan secara Public Private Partnership antara Kerajaan Malaysia dan syarikat konsesi.

Mengapa ia penting untuk diaudit?

- Menentukan sama ada pembayaran kos tuntutan penyenggaraan GIRN telah dibuat dengan wajar dan teratur serta disokong dengan dokumen yang lengkap sebagai bukti perkhidmatan telah dilaksanakan.

Apa yang ditemui Audit?

- Penemuan Audit adalah seperti berikut:
 - tuntutan perkhidmatan penyenggaraan berjumlah RM499.18 juta telah dibayar tanpa pengesahan Laporan KPI;
 - potongan rebat berjumlah RM2.50 juta tidak dibuat walaupun dua parameter KPI tidak dicapai oleh syarikat konsesi;
 - tuntutan insurans oleh syarikat konsesi berjumlah RM23.51 juta tidak wajar dituntut; dan
 - pembayaran sejumlah RM150.19 juta terhadap perbelanjaan lain bagi perkhidmatan penyenggaraan tidak dapat disahkan.

Syor Audit

- Pihak Audit mengesyorkan perkara seperti berikut:
 - memastikan pengesahan tuntutan konsesi dibuat berdasarkan klausa perjanjian sebelum diperakukan untuk bayaran;

- menguatkuasakan klausa perjanjian sedia ada dan menambah baik terma perjanjian untuk menjamin nilai terbaik (value for money) kerja dan perkhidmatan yang diperoleh bagi mengelakkan ketirisan;
- memastikan pentadbiran dan pemantauan kontrak dilaksanakan dengan cekap dan teliti agar kepentingan Kerajaan terjamin; dan
- menyemak semula bayaran kepada syarikat konsesi yang tidak mematuhi klausa perjanjian untuk tujuan pemotongan bayaran tuntutan.

1. BAYARAN TUNTUTAN KOS PENYENGGARAAN PROJEK RANGKAIAN TRUNK RADIO BERSEPADU KERAJAAN

Majlis Keselamatan Negara
Jabatan Perdana Menteri

1. LATAR BELAKANG

1.1. Rangkaian Trunk Radio Bersepadu Kerajaan atau Government Integrated Radio Network (GIRN) ialah Projek Strategik Kerajaan Peringkat Nasional yang dilaksanakan secara Public Private Partnership di antara Kerajaan Malaysia dengan syarikat konsesi 107423-H melalui perjanjian yang telah ditandatangani pada 4 Januari 2007 (perjanjian konsesi). Majlis Keselamatan Negara (MKN) bertanggungjawab untuk memantau kemajuan projek dan membuat pembayaran bagi kerja dan perkhidmatan yang telah dilaksanakan.

1.2. GIRN dibangunkan bertujuan untuk menyediakan keupayaan rangkaian komunikasi yang lebih cekap antara anggota penguat kuasa di lokasi operasi/kejadian dengan bilik kawalan pusat. Sistem rangkaian komunikasi ini menggunakan sistem Terrestrial Trunked Radio (TETRA), yang berupaya untuk menghantar dan menerima data dengan selamat dan cepat. Pengguna utama GIRN terdiri daripada agensi keselamatan, ketenteraman awam, kecemasan dan penguatkuasaan seperti polis, bomba, kastam dan anggota kesihatan.

1.3. Perjanjian konsesi yang telah ditandatangani antara Kerajaan dan syarikat konsesi melibatkan mereka bentuk, membina, memasang, menguji, mentauliah, mengurus dan menyenggara GIRN. Tempoh perjanjian keseluruhan adalah selama 22 tahun, iaitu 2 tahun pembinaan sistem yang melibatkan perolehan fizikal serta pembinaan rangkaian dan 20 tahun untuk perjanjian konsesi penyenggaraan sistem. Pembangunan sistem yang bermula pada tahun 2007 melibatkan kos berjumlah RM2.202 bilion, manakala penyenggaraan sistem bermula pada bulan **Februari 2009 sehingga Januari 2029**. Berdasarkan perjanjian konsesi, nilai pembangunan sistem adalah berjumlah RM1.834 bilion dan kos penyenggaraan Maintenance Service Fee (MSF-1) berjumlah RM956.15 juta bagi lima tahun pertama (Februari 2009 hingga Januari 2014). Pada bulan November 2009, kos penyenggaraan telah ditambah melalui perjanjian tambahan pertama sejumlah RM298.78 juta menjadikan jumlah keseluruhan kos penyenggaraan MSF-1 bagi lima tahun pertama adalah RM1.254 bilion.

1.4. **Bagi tempoh 2009 hingga bulan Januari 2019**, sebanyak tiga perjanjian tambahan telah ditandatangani yang melibatkan nilai kontrak **penyenggaraan berjumlah RM1.610 bilion**.

1.5. Sejumlah RM476.41 juta telah dibayar kepada syarikat konsesi bagi tempoh Februari 2019 hingga Oktober 2020 yang mana perjanjian MSF-3 masih dalam peringkat memuktamadkan terma-terma dan kos kontrak. Bagi tempoh tersebut, tuntutan bayaran kos penyenggaraan adalah berdasarkan surat cadangan daripada pihak Unit Kerjasama Awam Swasta bertarikh 25 Februari 2019 yang telah dipersetujui oleh syarikat konsesi pada 13 Mac 2019. Ringkasan kos projek GIRN adalah seperti dalam **Jadual 1.1**.

JADUAL 1.1
RINGKASAN KOS PROJEK GIRN

TARIKH	PERKARA		NILAI KONTRAK (RM Juta)	
			PEMBANGUNAN SISTEM	PENYENGGARAAN
04.01.2007	MSF-1	Perjanjian Konsesi	1,833.55	956.15
09.11.2009		Perjanjian Tambahan Pertama	-	298.78
14.04.2011		Perjanjian Tambahan Kedua	66.45	-
17.01.2011	Pelarasan Harga Kontrak No. 1		130.92	-
	Pelarasan Harga Kontrak No. 2		170.83	-
10.03.2017	MSF-2	Perjanjian Tambahan Ketiga	-	1,311.56
Feb 2019 – Okt 2020	MSF-3	Perjanjian MSF-3 sedang disediakan	-	476.41
JUMLAH			2,201.75	3,042.90

Sumber: Perjanjian, Rekod Pembayaran dan Arahan Pembayaran

2. OBJEKTIF PENGAUDITAN

Pengauditan ini dijalankan untuk menentukan sama ada pembayaran kos tuntutan penyenggaraan GIRN telah dibuat dengan wajar dan teratur serta disokong dengan dokumen yang lengkap sebagai bukti perkhidmatan telah dilaksanakan.

3. SKOP DAN METODOLOGI PENGAUDITAN

3.1. Pengauditan ini dijalankan di Bahagian Kewangan dan Bahagian Pembangunan Keselamatan (BPK), Majlis Keselamatan Negara (MKN); ibu pejabat syarikat konsesi di Kuala Lumpur; dan cawangannya di Melaka dan Johor. Pemilihan lokasi cawangan adalah untuk tujuan perbandingan antara operasi di Kawasan Tengah (Kuala Lumpur) dan

Kawasan Selatan (Melaka dan Johor). Selain itu, Pejabat Wilayah di Melaka merupakan pejabat pentadbiran Kawasan Selatan.

3.2. Keseluruhan populasi yang diaudit meliputi 22 arahan pembayaran bagi perkhidmatan penyenggaraan sistem GIRN untuk tempoh Januari 2019 hingga Oktober 2020 berjumlah RM499.18 juta. Sampel ini dipilih kerana kesemuanya melibatkan tuntutan kos penyenggaraan sistem GIRN dalam skop tempoh pengauditan.

3.3. Pengauditan dijalankan dengan menyemak perjanjian, dokumen sokongan arahan pembayaran dan laporan petunjuk prestasi. Temu bual dengan pegawai MKN, syarikat konsesi dan agensi penguat kuasa yang terlibat juga dijalankan. Selain itu, lawatan juga dibuat di stesen pemancar komunikasi di Pokok Mangga, Melaka; empat stesen di Larkin, Masai dan Batu Pahat, Johor; pejabat agensi penguat kuasa iaitu Balai Bomba dan Penyelamat Malaysia di Padang Temu, Melaka; Hospital Tengku Ampuan Rahimah, Klang; dan Ibu Pejabat Kastam Diraja Malaysia, Putrajaya.

4. PENEMUAN AUDIT

Pengauditan telah dilaksanakan pada bulan Oktober 2020 hingga Mac 2021. Maklum balas daripada MKN telah diterima pada 9 Julai 2021. Perkara yang ditemui serta maklum balas telah dibincangkan dalam mesyuarat penutup yang diadakan pada 7 Julai 2021. Penjelasan lanjut bagi setiap penemuan adalah seperti di perenggan 4.1 hingga 4.4.

4.1. Tuntutan Perkhidmatan Penyenggaraan Berjumlah RM499.18 Juta Telah Dibayar Tanpa Pengesahan Laporan KPI

4.1.1 Klausula perjanjian mengenai pengesahan pembayaran perkhidmatan penyenggaraan dan Petunjuk Prestasi Utama atau Key Performance Indicators (KPI) adalah seperti berikut:

- a. Klausula 5.09(a)(i) menyatakan bahawa bayaran perkhidmatan penyenggaraan akan dibayar kepada syarikat konsesi dengan mengemukakan Laporan KPI setiap bulan kepada agensi Kerajaan yang berkaitan untuk pengesahan;
- b. Klausula 11.02(a) dan Apendiks G menghendaki supaya syarikat konsesi memastikan perkhidmatan penyenggaraan yang disediakan mencapai KPI yang ditetapkan sepanjang tempoh konsesi seperti dalam **Jadual 1.2**.

JADUAL 1.2
KPI YANG PERLU DICAPAI OLEH SYARIKAT KONSESI

KPI RANGKAIAN	PARAMETER PENGUKURAN	TAHAP PENCAPAIAN MINIMUM
1. Accessibility	i. Call Setup Success Rate	Call Setup Success Rate > 98%
	ii. Call Setup Time	Call Setup Time < 500 <i>milliseconds</i>
2. Retainability	i. Drop Call Rates	Drop Call Rate < 2% <i>for voice</i> Drop Call Rate < 3% <i>for data</i>
	ii. Handover Between Cells	Handover ≥ 98% <i>for voice</i> Handover ≥ 97% <i>for data</i>
3. Data Throughput	Throughput	Throughput > 70% <i>of maximum throughput</i>

Sumber: Apendiks G, Perjanjian Konsesi

- c. Apendiks L Performance Management menyatakan bahawa Network Operation Centre (NOC) akan bertanggungjawab dalam menjaga prestasi keseluruhan rangkaian. Ini termasuk memaksimumkan *throughput*, dan mengenal pasti punca masalah.

4.1.2. Semakan Audit terhadap laporan KPI yang dikemukakan oleh syarikat konsesi bagi tempoh Januari 2019 hingga Oktober 2020 mendapati dua daripada lima parameter pengukuran yang ditetapkan iaitu **Handover Between Cells (data) bagi KPI Retainability dan Data Throughput telah dilaporkan sebagai *not available* (NA)**. Ini tidak menepati kehendak klausa 11.02(a). Bagaimanapun, semakan Audit terhadap Arahan Pembayaran mendapati **bayaran penuh telah dibuat kepada syarikat konsesi** bagi bulan Januari 2019 hingga Oktober 2020 **berjumlah RM499.18 juta**. Daripada jumlah tersebut, sejumlah RM476.41 juta merupakan tuntutan bagi bulan Februari 2019 hingga Oktober 2020 yang dibuat di bawah perjanjian MSF-3. Perjanjian berkenaan didapati masih belum ditandatangani hingga kini.

4.1.3. **Perkara ini berlaku disebabkan** laporan KPI yang dikemukakan oleh syarikat konsesi **tidak disahkan oleh pegawai teknikal MKN**.

4.1.4. Pembayaran penuh yang telah dibuat ini menyebabkan potongan rebat berjumlah RM2.50 juta tidak dibuat, tuntutan insurans berjumlah RM23.51 juta yang tidak wajar dituntut telah dibayar kepada syarikat konsesi dan sejumlah RM150.19 juta bagi empat jenis perbelanjaan yang disemak tidak dapat disahkan dengan dokumen sokongan. Penjelasan lanjut adalah seperti dalam **perenggan 4.2 hingga 4.4**.

Maklum balas MKN yang diterima pada 9 Julai 2021

MKN memaklumkan pengurusan pentadbiran kontrak konsesi ini tidak dapat diuruskan dengan lebih teratur dan berkesan kerana pegawai dan kakitangan yang terlibat tidak kekal dan sentiasa bertukar. Isu parameter KPI ini hanya dapat dikenal pasti setelah setiap elemen (skop) disemak dan diteliti satu persatu. Perkara ini juga berlaku berikutan tiada elemen semak silang melalui pewujudan jawatankuasa yang sepatutnya mengesahkan kerja yang telah dilaksanakan oleh syarikat konsesi bagi tujuan pembayaran tuntutan bil perkhidmatan penyenggaraan yang telah diberikan.

Pernyataan Audit | Kelemahan pemantauan klausa kontrak dan semakan yang tidak dibuat terhadap laporan KPI yang dikemukakan menyebabkan sejumlah RM499.18 juta dibayar kepada syarikat konsesi sungguhpun dua parameter KPI tidak dicapai.

4.2. Potongan Rebat Berjumlah RM2.50 Juta Tidak Dibuat walaupun Dua Parameter KPI Tidak Dicapai oleh Syarikat Konsesi

4.2.1. Klausa perjanjian 11.02(c) menyatakan bahawa sekiranya prestasi perkhidmatan operasi penyenggaraan syarikat konsesi dalam tempoh sebulan jatuh lebih dari 10% di bawah Tahap Prestasi Minimum untuk mana-mana KPI, maka Kerajaan berhak untuk memotong rebat sebanyak 0.5% dari jumlah bayaran perkhidmatan penyenggaraan bagi bulan yang gagal mencapai KPI.

4.2.2. Bagi dua parameter KPI yang tidak dicapai iaitu Handover Between Cells (data) dan Data Throughput, semakan Audit terhadap Arahan Pembayaran bulan Januari 2019 hingga Oktober 2020 mendapati potongan rebat tidak dibuat. Berdasarkan kiraan Audit, **jumlah rebat yang sepatutnya dipotong daripada bayaran kepada syarikat konsesi adalah berjumlah RM2.50 juta** seperti dalam **Jadual 1.3**.

JADUAL 1.3
JUMLAH REBAT YANG BOLEH DIPOTONG OLEH MKN DARIPADA
SYARIKAT KONSESI BAGI TEMPOH JANUARI 2019 HINGGA OKTOBER 2020

TEMPOH	POTONGAN REBAT (Kos Senggaraan X Bulan X % Rebat)	AMAUN (RM Juta)
Jan 2019 (MSF-2)	RM22.69 juta X 1 bulan X 0.5%	0.11
Feb 2019 - Dis 2019	RM22.69 juta X 11 bulan X 0.5%	1.25
Jan 2020 - Okt 2020	RM22.69 juta X 10 bulan X 0.5%	1.14
JUMLAH		2.50

Sumber: Pengiraan Jabatan Audit Negara berdasarkan Arahan Pembayaran

4.2.3. Temu bual dengan pegawai MKN mendapati dua parameter KPI tersebut tidak pernah dicapai semenjak bulan Februari 2009. Perkara ini berlaku disebabkan perakuan dan pengesahan yang dibuat **tidak disokong dengan bukti semakan terhadap dokumen pembayaran dan laporan KPI yang dikemukakan oleh syarikat konsesi**. Tuntutan bagi perkhidmatan penyenggaraan yang telah dilaksanakan oleh syarikat konsesi disahkan oleh Pengarah Bahagian Pembangunan Keselamatan MKN dan diluluskan oleh Ketua Pengarah Keselamatan Negara.

Maklum balas MKN yang diterima pada 9 Julai 2021

MKN telah mengenal pasti ketidakcapaian KPI oleh syarikat konsesi dan perkara tersebut telah dibangkitkan dalam setiap sesi Mesyuarat Jawatankuasa Teknikal dan Jawatankuasa Pemandu GIRN sebelum ini. Namun demikian, ia mendapat maklum balas negatif daripada pihak syarikat konsesi yang menyatakan bahawa Kerajaan perlu menanggung kos pembangunan aplikasi khusus bagi membolehkan pencapaian kedua-dua parameter yang dinyatakan. MKN telah menerima pandangan daripada Pegawai Undang-undang Jabatan Perdana Menteri bahawa tindakan Kerajaan untuk menguatkuasakan pemotongan bagi pembayaran yang telah dibuat dalam kontrak MSF terdahulu akan dihalang oleh perjanjian konsesi. Berdasarkan peruntukan kontrak, semua bayaran yang telah dibuat adalah berdasarkan verifikasi (termasuk pemotongan jika ada). Sekiranya verifikasi dan bayaran telah dibuat tanpa pemotongan, maka adalah tidak wajar untuk Kerajaan menuntut semula bayaran yang telah dibuat.

Mesyuarat Jawatankuasa Teknikal dan Mesyuarat Jawatankuasa Pemandu memutuskan bahawa laporan KPI bagi KPI Retainability-Handover Between Cells (data) dan Data Throughput yang tidak dicapai (NA) bagi tempoh tuntutan yang dinyatakan dibuat pemotongan sebanyak 0.5% daripada jumlah tuntutan bulan berkaitan sehingga pembuktian dapat dilaksanakan oleh syarikat konsesi. Sehubungan itu, tuntutan bulan November dan Disember 2020 serta bulan Januari dan Februari 2021 telah dibuat pemotongan rebat 0.5%.

Bagaimanapun, tindakan pembuktian bagi KPI yang tidak dicapai sebelum ini telah dapat dibuktikan pada sesi pembuktian oleh syarikat konsesi pada 5 Mei 2021. MKN bersama pihak Unit Pemodenan Tadbiran dan Perancangan Pengurusan Malaysia (MAMPU) dan agensi pengguna juga telah bersetuju sesi pembuktian data KPI ini perlu dilaksanakan pada setiap bulan berikutnya mengikut penggiliran agensi yang ditetapkan seperti mana keputusan Mesyuarat Pengukuran Data KPI GIRN.

Pernyataan Audit	Kegagalan MKN menyemak dengan teliti dokumen tuntutan pembayaran yang dikemukakan oleh syarikat konsesi menyebabkan kerugian kepada Kerajaan kerana pemotongan pembayaran tidak dikenakan atas perkhidmatan yang tidak mencapai KPI.
-------------------------	---

4.3. Tuntutan Insurans oleh Syarikat Konsesi Berjumlah RM23.51 Juta Tidak Wajar Dituntut

4.3.1. Perjanjian telah menetapkan semasa tempoh konsesi, syarikat konsesi dengan kos dan perbelanjaannya sendiri akan memperoleh dan mengekalkan insurans terhadap semua risiko termasuk liabiliti pihak ketiga. Apa-apa insurans yang terlibat hendaklah dikeluarkan kepada kos dan perbelanjaan syarikat konsesi. Selain itu, syarikat konsesi akan membayar semua premium dan jumlah lain yang perlu dibayar berkaitan dengan apa-apa polisi insurans yang terlibat perlu mengemukakan kepada Kerajaan salinan resit atau bukti-bukti pembayaran lain. Ini seperti yang telah ditetapkan dalam klausa 19.01, 19.03 dan 19.05 Perjanjian Konsesi.

4.3.2. Lampiran dalam Apendiks F perjanjian konsesi mensyaratkan insurans yang perlu disediakan oleh syarikat konsesi adalah seperti dalam **Jadual 1.4**.

JADUAL 1.4
INSURANS YANG PERLU DISEDIAKAN UNTUK PROJEK GIRN

BIL.	JENIS INSURANS	KOS TERLIBAT (RM Juta)		
		Jan 2019 (MSF-2)	Feb - Dis 2019	Jan – Okt 2020
1.	Erection All Risk (1% of Construction Cost)	Tidak Berkenaan		
2.	Equipment & All Risk (0.6% of Total Equipment and Site Cost)	0.91	10.88	9.10
3.	Workmen Compensation (0.5% of 10% Contract Sum p.a)	0.11	1.35	1.12
4.	Public Liability (0.2% of RM10 million sum insured)	0.002	0.02	0.02
JUMLAH		1.02	12.25	10.24
JUMLAH BESAR		23.51		

Sumber: Apendiks F, Perjanjian Konsesi

4.3.3. Semakan Audit mendapati **MKN telah membayar kepada syarikat konsesi tuntutan insurans yang berjumlah RM23.51 juta bagi bulan Januari 2019 hingga Oktober 2020**. Bagaimanapun, **tiada salinan perolehan insurans diserahkan kepada MKN** sebagai bukti seperti mana ditetapkan oleh Klausa 19.05.

4.3.4. Semakan Audit juga mendapati **kos insurans telah dinyatakan bersekali dengan kos-kos pentadbiran lain yang boleh dituntut**

dalam Apendiks F1, perjanjian MSF-2. Perkara ini berlaku disebabkan pihak MKN tidak menyemak dengan teliti klausa perjanjian yang berkaitan semasa tuntutan dikemukakan oleh syarikat konsesi untuk semakan dan pengesahan sebelum bayaran dibuat.

Maklum balas MKN yang diterima pada 9 Julai 2021

Kos insurans bagi Maintenance Service Fee 2 (MSF-2) telah dimasukkan dalam Bill of Quantity (BQ) perjanjian konsesi namun kos insurans dimasukkan dalam Pentadbiran Lain (Other Administrative). Syarikat konsesi telah mengemukakan pembaharuan insurans bagi tempoh 1 Januari 2021 hingga 31 Disember 2021 dan Notis Bayaran (*Payment Advice*) bertarikh 19 Mac 2021. MKN juga akan menambah baik klausa kontrak bagi terma insurans ini supaya ia jelas menjaga kepentingan kedua-dua belah pihak.

Pernyataan Audit	Syarat perjanjian jelas menyatakan bahawa kos insurans ditanggung sepenuhnya oleh syarikat konsesi dan tidak boleh dituntut. Oleh itu, pembayaran terhadap tuntutan insurans kepada syarikat konsesi merupakan pembayaran yang tidak wajar.
-------------------------	--

4.4. Pembayaran Sejumlah RM150.19 Juta terhadap Perbelanjaan Lain bagi Perkhidmatan Penyenggaraan Tidak Dapat Disahkan

4.4.1. Arahan Perbendaharaan 99(a) menyatakan bahawa semua baucar atau baucar elektronik hendaklah disokong dengan dokumen yang lengkap mengenai tiap-tiap satu perkhidmatan, bekalan atau kerja seperti tarikh, nombor, kuantiti, kiraan jauhnya dan kadar untuk membolehkan ia disemak tanpa merujuk kepada apa-apa dokumen selain daripada yang dikembalikan padanya. Apabila bayaran dibuat bagi sesuatu kontrak, baucar itu hendaklah mengandungi rujukan mengenai nombor kontrak itu. Dalam persekitaran elektronik, baucar elektronik berserta dokumen sokongan hendaklah disimpan dengan teratur dan selamat di jabatan penyedia.

4.4.2. Klausa perjanjian yang berkaitan adalah seperti berikut:

- a. Klausa 5.09(a): keperluan syarikat konsesi untuk mengemukakan invois berserta Laporan KPI bulanan yang telah disahkan;

- b. Klausula 5.09 (b): Kerajaan akan menggunakan usaha terbaik (the best endeavour) untuk membuat pembayaran selepas penerimaan invois dan dokumen yang relevan untuk menyokong invois tersebut; dan
- c. Klausula 5.09 (a)(iv) Perjanjian MSF-2: tuntutan hendaklah disertakan dengan semua dokumen yang relevan dan perlu, termasuk laporan KPI bulanan yang telah disahkan oleh agensi Kerajaan.

4.4.3. Semakan Audit terhadap 22 arahan pembayaran mengenai perkhidmatan MSF berjumlah RM499.18 juta mendapati pegawai Bahagian Pembangunan Keselamatan (BPK), MKN telah menyemak invois serta dokumen sokongan yang dikemukakan oleh syarikat konsesi. Seterusnya pengesahan dibuat oleh Pengarah BPK, MKN dan perakuan bayaran dibuat oleh Ketua Pengarah MKN. Pegawai Bahagian Kewangan akan memproses pembayaran berdasarkan perakuan bayaran tersebut. Bagaimanapun, **pembayaran sejumlah RM150.19 juta bagi komponen Perbelanjaan Lain tidak disokong dengan dokumen** seperti perjanjian sewaan, rekod log penggunaan helikopter dan resit pembelian diesel. Butiran lanjut adalah seperti dalam **Jadual 1.5**.

JADUAL 1.5
KOMPONEN PERBELANJAAN LAIN YANG TELAH DIBAYAR TANPA DOKUMEN
SOKONGAN LENGKAP BAGI TEMPOL JANUARI 2019 HINGGA OKTOBER 2020

TEMPOL	DIESEL	HELIKOPTER	SUSUT NILAI	KOS PEKERJA	JUMLAH
	RM Juta				
Jan 2019 (MSF-2)	0.41	0.004	0.65	5.76	6.82
Feb 2019 – Dis 2019	4.47	0.05	7.21	63.37	75.10
Jan 2020 – Okt 2020	4.06	0.04	6.56	57.61	68.27
JUMLAH	8.94	0.09	14.42	126.74	150.19

Sumber: Perjanjian MSF-1 dan Perjanjian MSF-2

4.4.4. Huraian terperinci mengenai komponen perbelanjaan yang tidak disokong dengan dokumen lengkap adalah seperti berikut:

a. Bayaran Kos Diesel Generator Berjumlah RM8.94 Juta

- i. Apendiks F dalam perjanjian konsesi menyatakan formula pengiraan penggunaan diesel tersebut adalah **berdasarkan penggunaan sebenar untuk 24 jam sehari selama setahun bagi tempoh 5 tahun**. Nilai diesel yang digunakan dalam perjanjian konsesi ini adalah RM1.65/liter (perjanjian konsesi) dan RM1.90/liter (perjanjian MSF-2) dengan bilangan generator berjumlah 103 buah. Generator yang dibekalkan akan digunakan sekiranya bekalan elektrik terputus di kawasan tersebut.

- ii. Apendiks F1 dalam Perjanjian MSF-2 menyatakan nilai perjanjian bagi penggunaan diesel adalah berjumlah RM370,350,394 termasuk kos sewa tapak, utiliti dan keselamatan bagi tempoh lima tahun. Bagaimanapun, **Perjanjian MSF-2 tidak menyatakan secara terperinci berkenaan formula pengiraan bayaran diesel sebagaimana Apendiks F dalam perjanjian konsesi.**
- iii. Berdasarkan semakan Audit terhadap Arahan Pembayaran, pihak Audit tidak dapat mengesahkan penggunaan sebenar diesel yang telah dituntut oleh syarikat konsesi memandangkan tiada sebarang rekod penggunaan atau pembelian diesel dikemukakan kepada pihak MKN.
- iv. Laporan Senarai Tapak Sewaan yang Menggunakan Diesel yang dikemukakan oleh syarikat konsesi kepada MKN menyatakan **hanya 56 daripada 505 set generator yang disenaraikan digunakan setiap hari selama 24 jam.** Bagaimanapun, **jumlah kos penggunaan diesel telah dibayar untuk kesemua 505 set generator berjumlah RM8.94 juta bagi tempoh Januari 2019 hingga Oktober 2020.** Lawatan fizikal Audit pada bulan Februari 2021 di enam lokasi mendapati generator yang ditempatkan tidak dihidupkan dan hanya dalam keadaan bersedia memandangkan kawasan tersebut mempunyai bekalan elektrik. Pihak Audit juga mendapati tiada sebarang rekod penggunaan diesel di lokasi yang dilawati. Tangki diesel dan generator yang disediakan adalah seperti dalam **Gambar 1.1** dan **Gambar 1.2**.

GAMBAR 1.1

Tapak GIRN Kong Kong, Masai
-Tangki Diesel 1500 Ltr & Generator
(17.02.2020)
(Sumber: Jabatan Audit Negara)

GAMBAR 1.2

Tapak GIRN Bkt. Lunchu, Masai
-Tangki Diesel 1500 Ltr & Generator
(17.02.2020)
(Sumber: Jabatan Audit Negara)

- v. Pihak Audit meragui kewajaran pembayaran kos diesel tersebut kerana **tiada dokumen berkaitan asas pengiraan diesel** dikemukakan untuk menyokong jumlah bayaran sebagaimana dalam perjanjian MSF-2; **bilangan generator yang berbeza** antara Apendiks F perjanjian konsesi dengan Laporan Senarai Tapak Sewaan yang Menggunakan Diesel yang dikemukakan oleh syarikat konsesi; dan **tiada** bukti mengenai **rekod pembelian atau penggunaan diesel**.

Maklum balas MKN yang diterima pada 9 Julai 2021

Rekod penggunaan diesel berdasarkan kepada 505 bilangan tapak yang dilengkapi dengan generator dalam keadaan bersedia selama 24 jam x 7 hari. Kos penggunaan diesel untuk generator kadarnya seperti mana yang dipersetujui melalui Perjanjian Konsesi Apendiks F, bahagian B.1(b) bahawa harga diesel RM1.90 seliter yang ditetapkan oleh Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna bermula 1 Oktober 2015 akan meningkat lebih 5% setiap tahun. Syarikat konsesi turut menanggung risiko ke atas sebarang kenaikan harga diesel. Lokasi GIRN yang mempunyai bekalan elektrik, generator yang ditempatkan berada dalam keadaan bersedia dan tidak dihidupkan kerana tidak berlaku sebarang gangguan bekalan elektrik. Syarikat konsesi telah mengemukakan rekod penggunaan diesel bagi bulan September, Oktober dan November 2020. MKN akan memastikan tuntutan penggunaan diesel diperincikan dengan kos bayaran yang dibuat oleh syarikat konsesi bagi tuntutan bayaran selepas ini.

b. Bayaran Sewa Helikopter Berjumlah RM0.09 Juta

- i. Berdasarkan perjanjian konsesi di Apendiks F – Perincian Kos MSF, nilai kontrak perkhidmatan penyenggaraan bagi item Sewaan-sewaan Lain adalah termasuk kos sewaan helikopter. Bagaimanapun, nilai kos sewaan tersebut telah dinyatakan secara am sebagai sewaan kenderaan dalam perjanjian MSF-2. Semakan terhadap Arahan Pembayaran sewaan dan penyenggaraan helikopter bagi tempoh Januari 2019 hingga Oktober 2020, didapati **sejumlah RM0.09 juta telah dibayar. Pembayaran sewaan dan penyenggaraan ini adalah tetap sepanjang tempoh konsesi**.
- ii. Semakan Audit selanjutnya mendapati **tiada bukti bil sewaan helikopter** dikemukakan oleh syarikat konsesi kepada MKN. Selain itu, didapati **rekod penggunaan helikopter tidak pernah dilampirkan** bersekali dengan invoice tuntutan bayaran.

Maklum balas MKN yang diterima pada 9 Julai 2021

Bayaran sewaan helikopter dan sewaan lain merupakan *running cost* iaitu bayaran yang dibuat oleh syarikat konsesi secara berkala atau mengikut keperluan bagi tujuan pengoperasian GIRN.

Item dan kos sewaan helikopter dikeluarkan dalam cadangan perjanjian MSF-3. MKN telah meminta syarikat konsesi mengemukakan Kontrak Sewaan Helikopter dan Jadual Penerbangan bagi tempoh Januari 2019 sehingga Oktober 2020. Namun, sehingga kini MKN masih belum menerima sebarang maklumat berhubung maklumat yang dipohon.

c. Jumlah Susut Nilai Yang Dituntut Tidak Dapat Disahkan Dengan Jumlah Aset Yang Terlibat Berjumlah RM14.42 Juta

- i. Berdasarkan Apendiks F dalam perjanjian konsesi, nilai kontrak bagi item susut nilai adalah termasuk dalam senarai item tuntutan kos penyenggaraan. Susut nilai yang dituntut adalah melibatkan penyediaan pejabat dan sistem bagi tempoh 10 tahun. Dalam perjanjian MSF-2, item susut nilai telah ditukar kepada pelunasan kos fasiliti sokongan bagi tempoh 10 tahun. Semakan Audit mendapati **MKN telah meluluskan bayaran ini berjumlah RM14.42 juta sepanjang tempoh Januari 2019 hingga Oktober 2020**. Pihak Audit tidak dapat mengesahkan jenis item susut nilai yang dituntut. Butiran lanjut bayaran susut nilai adalah seperti dalam **Jadual 1.6**.

JADUAL 1.6
TUNTUTAN BAYARAN SUSUT NILAI OLEH SYARIKAT KONSESI

BUTIRAN SUSUT NILAI	KOS TERLIBAT (RM Juta)			JUMLAH (RM Juta)
	Jan 2019 (MSF-2)	Feb 2019 – Dis 2019	Jan 2020 – Okt 2020	
Ibu Pejabat GIRN, Wangsa Maju	0.05	0.51	0.46	1.02
Pejabat Wilayah (Regional)	0.02	0.25	0.23	0.50
Pejabat Negeri	0.01	0.14	0.12	0.27
Network Operation Centre, Wangsa Maju	0.09	1.00	0.92	2.01
Terminal Pusat Pembaikan, Wangsa Maju	0.004	0.05	0.05	0.10
SAP & Back Office System	0.46	5.06	4.60	10.12
Digital Map	0.02	0.20	0.18	0.40
JUMLAH	0.65	7.21	6.56	14.42

Sumber: Apendiks F, Perjanjian Konsesi

- ii. Semakan terhadap maklum balas yang dikemukakan oleh syarikat konsesi kepada MKN, item susut nilai yang dituntut oleh syarikat konsesi adalah kos perbelanjaan yang berkaitan dengan pengubahsuaian (renovation dan refurbishment) termasuk perabot dan kelengkapan untuk 18 tapak pejabat, lima pejabat cawangan, ibu pejabat, gudang dan pusat pembaikan; Back-Office dan sistem komputer; dan Annual Support and Maintenance of Back-Office Systems. **Kesemua kos ini merupakan perbelanjaan modal yang tidak disokong dengan invois terperinci daripada syarikat konsesi.**

Maklum balas MKN yang diterima pada 9 Julai 2021

MKN akan meminta syarikat konsesi mengemukakan invois tuntutan bayaran yang terperinci selepas ini bagi memudahkan proses semakan dan pembayaran. MKN juga akan memperhalusi jumlah susut nilai yang wajar dituntut dalam MSF-3 ini.

d. Pembayaran Kos Pekerja Syarikat Konsesi Berjumlah RM126.74 Juta

- i. Berdasarkan Apendiks F dalam perjanjian konsesi, kos perkhidmatan dan penyenggaraan adalah termasuk pembayaran kos pekerja pegawai syarikat konsesi. Kos ini merangkumi kadar bayaran bulanan pegawai termasuk Ketua Pegawai Eksekutif, Pengurus Besar dan timbalannya, pegawai eksekutif dan juga pegawai bukan eksekutif. Selain itu, kos lain yang dituntut antaranya ialah bayaran *overhead* pekerja termasuk latihan kepada staf, kebajikan dan perubatan, insurans dan bayaran *recruitment* dan bayaran lebih masa. Bagaimanapun, perincian kos pekerja ini tidak dinyatakan dalam perjanjian MSF-2. Butiran lanjut kos pekerja adalah seperti dalam **Jadual 1.7**.

JADUAL 1.7
KOS PEKERJA PEGAWAI SYARIKAT KONSESI YANG DIAMBIL KIRA
DALAM KOS PERKHIDMATAN DAN PENYENGGARAAN GIRN

BUTIRAN	KOS TERLIBAT (RM Juta)		
TEMPOH	Jan 2019 (MSF-2)	Feb 2019 – Dis 2019	Jan 2020 – Okt 2020
AMAUN (RM Juta)	5.76	63.36	57.62
JUMLAH (RM Juta)	126.74		

Sumber: Apendiks F, Perjanjian Konsesi

- ii. Klausula 12.06 dalam perjanjian konsesi menyatakan bahawa semua pekerja syarikat konsesi hendaklah lulus tapisan keselamatan; dan pihak yang terlibat hendaklah memastikan perkhidmatan operasi penyenggaraan ini berada di tahap keselamatan tertinggi di mana capaian kepada mana-mana bahagian

dalam GIRN hanya dihadkan kepada pegawai yang telah lulus ujian tapisan keselamatan.

- iii. Semakan Audit mendapati tiada bukti tapisan keselamatan dijalankan terhadap kesemua pekerja. Semakan lanjut terhadap 38 orang pekerja mendapati **12 orang daripadanya bukan pekerja syarikat konsesi** sebaliknya merupakan pekerja kepada syarikat subsidiari yang lain. Semakan Audit selanjutnya mendapati perjanjian tidak menyatakan dengan terperinci tugas dan peranan setiap staf yang terlibat dengan penyenggaraan GIRN. Pihak Audit tidak dapat mengesahkan sama ada jumlah yang telah dibayar oleh Kerajaan dibayar kepada pegawai yang berkenaan berdasarkan kadar yang telah ditetapkan dalam perjanjian.
- iv. Selain itu, Klausula 28.09 dalam perjanjian konsesi mengenai kerahsiaan menyatakan bahawa...*"The Concession Company shall keep confidential and shall not divulge to any third party any terms of this Agreement or any documents referred to herein or any proprietary or confidential information acquired from the Government unless such disclosure has been expressly permitted in writing by the Government"*. Bagaimanapun, pihak Audit tidak dapat memastikan sama ada syarikat konsesi telah mematuhi klausula ini dalam pengendalian maklumat sulit yang berkaitan dengan keselamatan negara memandangkan MKN tidak menyimpan senarai pekerja syarikat konsesi yang telah bertukar atau baru diambil bekerja sepanjang tempoh konsesi. Selain itu, tiada bukti tapisan keselamatan telah dijalankan ke atas pegawai-pegawai yang bekerja untuk projek GIRN.

4.4.4. Kelemahan pengurusan pembayaran menyebabkan berlakunya pembayaran yang tidak disokong dengan dokumen lengkap dan tidak mematuhi klausula perjanjian.

Maklum balas MKN yang diterima pada 9 Julai 2021

MKN mengambil maklum akan tapisan keselamatan yang perlu dilakukan kepada semua tenaga kerja GIRN. MKN telah mengarahkan syarikat konsesi mengemukakan senarai tenaga kerja terkini pada setiap tahun. MKN telah mengemukakan surat bertarikh 23 Mac 2021 kepada syarikat konsesi bagi mendapatkan Master Payroll Listing berserta senarai terperinci pekerja (nama, jawatan, jabatan, cawangan dan gaji bulanan termasuk elaun jika ada) dan sehingga kini MKN masih belum menerima sebarang maklumat berhubung perkara ini. Perkara ini juga telah dibangkitkan dalam Mesyuarat Jawatankuasa Teknikal Bilangan 2/2021.

MKN telah menetapkan supaya satu mesyuarat iaitu Mesyuarat Jawatankuasa Kerja (JKK) perlu diadakan setiap bulan bersama syarikat konsesi sebelum Mesyuarat Jawatankuasa Teknikal dan Jawatankuasa Pemandu diadakan. Mesyuarat ini membincangkan dengan lebih terperinci segala hal ehwal pentadbiran kontrak dan pemantauan operasi dan penyenggaraan aset serta peralatan GERN. Mesyuarat JKK Bilangan 1 tahun 2021 bertarikh 24 Jun 2021 telah diadakan bersama syarikat konsesi dan beberapa perkara telah diberi perhatian untuk tindakan segera syarikat konsesi.

Pernyataan Audit	Bayaran kos diesel generator, sewaan helikopter dan pembayaran susut nilai yang tidak disokong dengan bukti penggunaan dan invois terperinci, serta pembayaran kos pekerja tanpa senarai kakitangan boleh merugikan Kerajaan. Syarat klausa perjanjian yang lemah tidak menjamin kepentingan Kerajaan, malah menguntungkan syarikat konsesi.
-----------------------------	---

5. RUMUSAN AUDIT

Secara keseluruhannya, berdasarkan skop dan sampel Audit, terdapat kelemahan dalam pengurusan kontrak berkaitan Bayaran Tuntutan Kos Penyenggaraan Projek Rangkaian Trunk Radio Bersepadu Kerajaan. Perkara ini berlaku disebabkan tiada semakan yang teliti terhadap klausa perjanjian dan dokumen sokongan yang dikemukakan sebelum pembayaran dibuat. Hal ini menyebabkan pembayaran yang tidak teratur berjumlah RM499.18 juta.

6. SYOR AUDIT

Bagi memastikan tindakan pematuhan terhadap pengurusan bayaran tuntutan dan pentadbiran serta penguatkuasaan syarat perjanjian, MKN perlu mengambil tindakan berikut:

- 6.1. memastikan pengesahan tuntutan konsesi dibuat berdasarkan klausa perjanjian sebelum diperakukan untuk bayaran;
- 6.2. menguatkuasakan klausa perjanjian sedia ada dan menambah baik terma perjanjian untuk menjamin nilai terbaik (value for money) kerja dan perkhidmatan yang diperoleh bagi mengelakkan ketirisan;

- 6.3. memastikan pentadbiran dan pemantauan kontrak dilaksanakan dengan cekap dan teliti agar kepentingan Kerajaan terjamin; dan
- 6.4. menyemak semula bayaran kepada syarikat konsesi yang tidak mematuhi klausa perjanjian untuk tujuan pemotongan bayaran tuntutan.